

Kıbrıslı Türk çocukların kimlik ve özdeşleşme süreci

Kıbrıslı Türkler toplumunun ele alındığı bu araştırma açıkça göstermektedir ki, 10-13 yaşları arasında değişen Kıbrıslı Türk çocukları, 'kimlik' kavramının farkında. Bu yaş sınırlaması içindeki tüm çocuklar, Kıbrıs Türklüğünü ve kendileri ile "diğerleri" arasındaki farklılığı ortaya koyma ihtiyacı duymaktadırlar. Ancak araştırma sonuçları, bunun sadece gözlemlene sürecini algılamaya dayanmadığını, genelleme ve sınıflandırma sürecinin algılanmasına dayandığı ortaya çıktı.

Kıbrıslı Türk çocukların tanımlaması ve "öteki" kavramı

Ankette çocuklara, farklı grup insanları göz önüne almaları ve bu gruplardan ne derece hoşlanıp hoşlanmadıklarının belirtilmesi istendi. Sonuçlar, çocukların çoğunluğunun, "öteki"ni algılamayla ilgili olarak kesin bilgileri bulunuyor. Bir durum dışında bütün çocuklar, "Kıbrıslı Türk" olarak "biz" tanımlamasına güçlü bir şekilde inanıyor. Çocuklar, aynı zamanda, diğer milliyetten bazılarının, kendileriyle aynı özellikleri paylaştıklarına da inanıyor. Ankete katılan çocukların yüzde 78'i Kıbrıslı Türkleri çok sevdiğini ifade etti. Bu çocukların, kendilerini belli bir grup üyesi ve "ben"i sosyal bir kavram olarak algıladıklarını görüşüne sahip olduğunu gösteriyor.

Mevcut literatürden bildiğimiz kadarıyla, kimliklerinin farkında olmanın bir işareti de bireyin grup içindeki kimliklerini ve bu kimliğe bağlılık hissini algılamaları...

Yapılan birçok çalışmada, çocuklara kıyaslama yapılmaması sorulduğu zaman, çocukların kendilerini "diğeri" ile kıyasladıkları eğilimi gözlemlendi. Bu kıyaslamaların sonuçlarını da kimliklerini şekillendirmede kullanıyorlar. Çocuklar, "temiz" ve "medeni" gibi bazı ortak tanımlamalara sahip olduklarına inanıyor.

Çocukların yüzde 52'si, İngilizleri "çok sevdiğini" belirtirken, Rumlar ise en çok sevilen ikinci grup olarak tanımlıyor. Bu sıralamada Rumları, Amerikalılar yüzde 28'le, Türkler ise yüzde 25'le izlerken, Pakistanlı, Taylandlı, Ruslar, Bulgarlar ise listenin sonunda yer alıyor. (Tablo 1)

Gruplar	Hiç hoşlanmıyorum	Biraz hoşlanmıyorum	Ne hoşlanıyorum ne hoşlanmıyorum	biraz hoşlanıyorum	çok hoşlanıyorum	bilmiyorum /yanıt yok
Pakistanlı	48.5	7.2	13.4	11.3	5.2	14.4
Rus	30.9	17.5	19.6	10.3	9.3	12.4
Amerikalı	13.4	17.5	12.4	18.6	27.8	10.3
Taylandlı	35.1	27.2	13.4	10.3	10.3	16.5
Bulgar	36.1	10.3	16.5	10.3	10.3	16.5
Romanyalı	25.8	16.5	16.5	6.2	13.4	21.6
Türk (Türkiye'den)	32.0	12.4	10.3	16.5	24.7	4.1
Rum	20.6	9.3	18.6	11.3	30.9	9.3
İngiliz	8.2	13.4	6.2	14.4	51.5	6.2
Kıbrıslı Türk	5.2	6.2	1.0	6.2	78.4	3.1

Anketlerde farklı gruplar için "temiz-kirli" "medeni – medeni olmayan" kavramlarını içeren tanımlamalar soruldu. Çocuklar tarafından "çok" sevilen grup aynı zamanda "medeni" olarak algılanıyor. Grupların medeniyeti ve temizliği arasında doğru orantılı bir bağlantı bulunuyor.

Amerikalılar, Rumlar, İngilizler ve Kıbrıslı Türkler gibi "medeni" olarak kabul edilen gruplar, aynı zamanda temiz olarak da algılanıyorlar. Çocukların yaklaşık olarak yarısı, Pakistanlı, Rus, Taylandlı, Bulgar ve Kürtleri her hangi bir kategoriye koymak istemedi ya da tamamen "bilmiyorum/yanıt yok" dediler. Kürtler ve Pakistanlılar ise "en az medeni" ve "en çok kirli" olarak sıralamada yer aldı.

Tablo: 2 Gruplar ve medeniyet

Gruplar	Medeni	Medeni olmayan	Bu grubu sınıflandırmak istemiyorum	Bilmiyorum/yanıt yok
Pakistanlı	17.5	33.0	24.7	24.7
Rus	32.0	20.6	28.9	18.6
Amerikalı	62.9	7.2	13.4	16.5
Taylandlı	17.5	25.8	39.2	17.5
Bulgar	32.0	21.6	21.6	24.7
Romanyalı	37.1	17.5	23.7	21.6
Türk (Türkiye'den)	38.1	24.7	18.6	18.6
Rum	52.6	9.3	15.5	22.7
İngiliz	57.7	6.2	13.4	22.7
Kıbrıslı Türk	69.1	--	8.2	22.7
Kürt	8.2	33.0	29.9	28.9

Tablo: 3 “Temiz” ve “Kirli”

Gruplar	temiz	kirli	Grubu sınıflandırmak istemiyorum	Bilmiyorum/yanıt yok
Pakistanlı	17.5	33.0	27.8	20.6
Rus	32.0	20.6	30.9	23.7
Amerikalı	62.9	7.2	14.4	24.7
Taylandlı	17.5	25.8	39.2	29.9
Bulgar	32.0	21.6	24.7	19.6
Romanyalı	37.1	17.5	26.8	25.8
Türk (Türkiye'den)	38.1	24.7	23.7	21.6
Rum	52.6	9.3	20.6	30.9
İngiliz	57.7	6.2	11.3	30.9
Kıbrıslı Türk	69.1	--	11.3	29.9
Kürt	8.2	33.0	34.0	26.8

Kıbrıslı Türk çocuklar, kendi gruplarını güçlü bir şekilde tanımlıyor ve kendilerini “medeni” bir toplum sınıfında görüyor. Aynı zamanda, çocuklar “diğer” grup üyelerinden kendilerini farklı görüp, kendi grubunu sevip, “gruplar dışındakini” sevmeme eğilimi gösteriyor. Ancak, burada esas önemli nokta, çocukların grupları ayırt edebilmesi.

Grupların sınıflandırılmasında medeniyet seviyesi önemli bir faktör ve çocuklar, kıyaslama yaparken, bu grupları iki gruba sınıflandırmaya meyilli. “Ekonomi ve sosyal kalkınma seviyeleri” sıklıkla bu sınıflandırmaların oluşmasında belirleyici faktör. Birinci grup, Amerikalı, İngiliz, Türk, Kıbrıslı Rumlardan oluşurken, ikinci grup ise, Pakistan, Taylandlı ve Kürtlerden oluşuyor.

Çocuklara, “gruplar, sizden ne yönde farklı ya da benzer” diye sorulduğu zaman, çocuklar, grubu tanımlamak için genellikle, medeni/medeni olmayan, zengin/ fakir, kolay/zor, beyaz/siyah (koyu tenli), modern giyimli/örtülü ya da türban takan, temiz/kirli (kötü kokan) olarak tanımlıyor. Çocukların bu sınıflandırma eğilimi, sadece grubu algılamayı etkilemiyor, aynı zamanda gelecekteki arzularını da etkiliyor.

“Farklı gruplarla arkadaş olur muydunuz”, “sınıfında yanında oturan kişi olur muydunuz” ve “doğum günü partinize davet eder miydiniz” diye sorulduğu zaman, çocukların çoğu, tereddütsüz ayrımcılığa maruz kalıyor. Çoğu çocuk, ikinci kategorideki milliyetlerden çocuklar yerine Amerikalı ve İngiliz çocuklar tercih ediyor. Sadece biri haricinde tüm katılımcılar, İngiliz ve Amerikalı çocuklarla arkadaş olmayı istediklerini ve kendi

sınıfından bir çocuğun yanında oturmayı veya doğum günü partisine çağırılmayı istiyor. Çocuklar, aynı zamanda ebeveynlerinin de kendi milliyetlerinden çocuklarla arkadaş olmalarını istediklerini hissediyor. Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rumlar arasında bir “tartışma” olduğu çok iyi bir şekilde biliniyor. Birçok insan bu tartışmanın direkt olarak önyargılara yol açtığını düşünüyor.

Araştırma sonuçları, gruplar arası tartışmanın direkt olarak önyargılardan ve ya önyargıların oluşturduğu **klşe insan tiplerinin** (stereotipeların) nedeni olmadığı ortaya çıktı. “Yaşam şekli” ve “medeniyet seviyesi”nin, insanların grup sınıflandırmalarında ve **belli insan tiplerinin** ve önyargıların oluşmasında daha çok etkili olduğu ortaya çıktı.